

دانشگاه فرهنگیان

فصلنامه علمی-تخصصی پژوهش در آموزش تاریخ

دوره اول، شماره چهارم، زمستان ۱۳۹۹

سنجش میزان علاقه‌مندی دانش‌آموزان متوسطه دوم نسبت به درس تاریخ معاصر ایران با تأکید بر نقش دبیران

محمد جمالو^۱

تاریخ ارسال : ۱۳۹۹-۱۲-۰۵

تاریخ پذیرش : ۱۶-۰۱-۱۴۰۰

چکیده:

وجود روایت‌های مختلف از حوادث تاریخ معاصر ایران و تأثیرپذیری مستقیم حاکمیت سیاسی، در روایت، بازنمایی و نمایش آن در کتاب‌های درسی، این درس و تدریس آن را چالش‌برانگیز کرده است و بی‌ارتباط نیست که گروه مؤلفان درسی، همواره بر سر تدوین محتوای این درس مناقشات داشته‌اند. با در نظر داشتن محتوای درسی کتاب تاریخ معاصر دوره متوسطه، این پژوهش بر آن است تا ابتدا به عنوان یک نمونه پیمایشی، نوع و میزان علاقه‌مندی دانش‌آموزان متوسطه دوم به تاریخ ایران معاصر را مورد سنجش قرار داده و سپس بر اساس میزان علاقه‌مندی آنان به تاریخ و نوع تدریس، میزان رضایت دانش‌آموزان را مورد بررسی قرار دهد. طبق نقشه طرح‌شده، سؤال اصلی پژوهش این است که آیا روش تدریس دبیران و رضایت‌مندی دانش‌آموزان از دبیر تاریخ بر علاقه‌مندی و شناخت آنان از تاریخ معاصر ایران تأثیر دارد؟ نتایج پژوهش که به روش تحقیقات میدانی و تحلیل پرسشنامه به‌دست آمده است، نشان می‌دهد دانش‌آموزان رشته علوم انسانی به دلیل مطالعه تاریخ برای کنکور سراسری و همچنین دارا بودن ساعات تدریس و واحدهای بیشتر نسبت به سایر گروه‌ها، علاقه‌مندی و آشنایی بیشتری نسبت به تاریخ ایران معاصر دارند و این علاقه‌مندی با در نظر داشتن تأکید دبیران تاریخ بر اهمیت درس تاریخ در آزمون سراسری افزایش می‌یابد. مطالعه حاضر بر اساس پرسشنامه و جامعه آماری دویست نفری از دانش‌آموزان رشته‌های ریاضی، تجربی، فنی-حرفه‌ای و ادبیات و علوم انسانی صورت گرفته است. یافته‌های تحقیق می‌تواند در تغییر نگرش دبیران تاریخ و برنامه‌ریزان امور آموزشی و فرهنگی وزارت آموزش و پرورش اثرگذار باشد.

واژگان کلیدی: آموزش تاریخ، تاریخ معاصر ایران، روش تدریس، دبیران تاریخ، آموزش و پرورش

^۱ - دانشجوی دکتری تاریخ انقلاب اسلامی، پژوهشکده امام خمینی و انقلاب اسلامی، دبیرتاریخ ناحیه ۴ کرج

مقدمه

زیربنای نظام آموزشی هر کشور، فرآیند تعلیم و تربیت دانش آموزان است. نهاد مدرسه به عنوان مهم‌ترین نهادی که دانش‌آموزان در آن به یادگیری مواد آموزشی خاص می‌پردازند، نقش ویژه‌ای در شکل‌دهی رفتار و آداب اجتماعی دانش‌آموز داشته و از سوی دیگر، زمینه لازم برای یادگیری آنان را فراهم می‌سازد. به تعبیر دیگر با نگرش سیستمی به نهاد تعلیم و تربیت می‌توان گفت سه ضلع اصلی این نهاد در عرصه آموزش: معلم، مدرسه و دانش‌آموز هستند. با در نظر داشتن این موضوع، میزان علاقه‌مندی و نوع روش تدریس و همچنین میزان یادگیری، نتیجه و یا برون‌داد نهاد تعلیم و تربیت می‌باشد. در واقع اساس تعلیم، هدایت دانش‌آموزان به سوی یادگیری و ایجاد علاقه در آنان است (هولفیش، ۱۳۸۱: ۱۷۵). این وظیفه به عهده معلمان گذاشته شده و آموزش، کار اصلی معلم است (سیف، ۱۳۹۷: ۲). همچنین وظیفه دیگر معلم که به نظر می‌رسد در تعاریف و در فلسفه آموزش و پرورش کمتر به آن پرداخته شده است، علاقه‌مندسازی دانش‌آموزان به یادگیری است. معلمان با اتخاذ روش‌های مختلف تدریس و ارزیابی از نتایج حاصله از نوع تدریس، می‌بایست روش بهینه تدریس را انتخاب نموده و اساس روش تدریس خود را ایجاد یادگیری و علاقه در دانش‌آموزان قرار دهند. دغدغه اصلی اقدام پژوهان در راستای پژوهش‌های مرتبط با تدریس و آموزش سنجش میزان یادگیری است. در این راستا روش تدریس به نحو مؤثری می‌تواند ارتباط میان یادگیری و علاقه‌مندی را مشخص سازد.

آموزش تاریخ در مدارس و نقش معلم در آموزش و یاددهی

تدریس عمده‌ترین کار معلم یا مدرس است. اساس تعلیم، هدایت یادگیری دانش‌آموزان است و طبیعی است که معلمان به منظور درک عملی این وظیفه می‌بایست به نظریات روان‌شناسی مراجعه کنند (هولفیش، ۱۳۸۱: ۱۷۵). درس تاریخ به دلیل دارا بودن شرایط ویژه و اهداف آموزشی خاص، یکی از دشوارترین دروسی است که تدریس آن غالباً با بقیه علوم، متفاوت است. به نظر می‌رسد این امر از آنجا ناشی می‌شود که مدرس تاریخ با اموری غیرقابل دسترس روبه‌روست؛ یعنی داده‌های تاریخی و شواهد و مدارک آن، دور از دسترس می‌باشد. با این حال، روش‌های تدریس پیشنهادی برای درس تاریخ نیز به دلیل داشتن تمایزات ساختاری و اساسی این درس با سایر دروس متمایز است؛ از جمله مهم‌ترین روش‌های تدریس که در تدریس تاریخ مورد استفاده معلمان قرار می‌گیرد روش‌هایی مانند سخنرانی، بحث گروهی و ایفای نقش می‌باشد.

برخی از پژوهشگران در مورد تدریس تاریخ معتقدند «تدریس وظیفه‌ای نیست که صرفاً بر مبنای تکالیف اداری و سازمانی باشد، بلکه فرصتی را فراهم می‌آورد که علاقه به یک موضوع را با دیگران به اشتراک بگذاریم» (بوث، ۱۳۹۴: ۷)؛ بر این اساس علاقه‌مندی مدرس به تدریس، یکی از پیش‌شرط‌های لازم برای ورود به تدریس بوده و در مرحله بعد، انتخاب روش تدریس متناسب با درس قرار دارد. مدرسان تاریخ نیز می‌بایست ضمن دارا بودن علاقه‌مندی به تدریس، سازمان‌دهی و مدیریت برنامه درسی، راهنمایی کردن در باره شیوه کنار هم گذاشتن داده‌ها، الگوسازی از شیوه‌های تفکر تاریخی و داشتن واکنش منعطف با نیازهای متغیر دانشجویان را نیز جزو پیش‌شرط‌های ورود به تدریس تاریخ بدانند (همان: ۷۴). همچنین تدریس می‌بایست راه یادگیری دانش‌آموز و دانشجو را تسهیل کند. اتخاذ روش تدریس متناسب یا دانش، مهارت و فهم تعامل با دانش‌آموز و یا دانشجو از مهم‌ترین عواملی است که می‌تواند کارآیی و اثربخشی تدریس را ارتقا دهد. محققان در باره آموزش تاریخ معتقدند ارائه صورت‌بندی روشن از برداشت‌های شخصی از تاریخ و فهم نظریه‌های تاریخ و چگونگی ارتباط نظریات آموزشی با آموزش تاریخ یکی از مهم‌ترین پیش‌شرط‌های تدریس تاریخ می‌باشد (همان: ۹۵) استفاده از مدل همیاری در یادگیری و تدریس، یکی دیگر از پیشنهادها برای تدریس تاریخ در مدارس و دانشگاه‌ها می‌باشد. مدل همیاری، ابتدا توسط

جان دیویی مطرح شد. وی معلمان را تشویق می‌کرد برای بررسی و حل مسئله، دانش‌آموزان را به گروه‌هایی تقسیم کنند. از دیگر افرادی که در این زمینه، نظریات خود را ارائه داده‌اند می‌توان به مورتون دوچ، تتودورگریو، الیوت آندرسون، نانسی شندویند، اسکومو و بیل شاران و پاتریشاروی نام برد (آلیس، ۱۳۷۹: ۱۴-۱۵).

یادگیری از طریق همیاری که به «یادگیری گروهی» نیز معروف می‌باشد، پیش‌زمینه‌ای است برای فن «بارش مغزی». در تدریس تاریخ، فن بارش مغزی در تحلیل علل رویدادهای تاریخی می‌تواند اثرگذار باشد. در این روش، رهبر گروه (در اینجا معلم تاریخ مدنظر است) در فرصت ۱۵ دقیقه‌ای از دانش‌آموزان می‌خواهد نظرات خود را آزادانه در باره یک موضوع، مثلاً علل سقوط یک سلسله ارائه کنند؛ سپس همه نظرات، توسط وی یادداشت می‌شود و ترغیب به ارائه نظرات جدید باعث می‌شود تا هر یک از دانش‌آموزان، نظرات خود را ارائه دهند (صفوی، ۱۳۹۵: ۱۸۲-۱۸۳). «بحث گروهی» یکی دیگر از روش‌های یادگیری و یاددهی به روش همیاری است. این روش نیز در تدریس تاریخ، بسیار با اهمیت می‌باشد؛ البته می‌بایست قبل از شروع بحث معلم، زمینه‌های علاقه‌مندی دانش‌آموزان به بحث را فراهم کند و اطلاعات دانش‌آموزان در باره بحث را قبل از ورود به بحث، مورد ارزیابی و سنجش قرار دهد.

روش دیگری که می‌توان در آموزش تاریخ مورد استفاده قرارداد روش آموزش دوجانبه است. این روش، زمینه لازم برای علاقه‌مندی دانش‌آموزان به درس تاریخ را فراهم می‌سازد. پالینسکار و بروان از پدیدآورندگان این روش هستند. در روش آموزش دوجانبه دانش‌آموز با ایفای نقش معلم می‌تواند نقاط ضعف معلم را به وی ابراز کند. این روش به صورت گروهی انجام می‌شود. نخست معلم و شاگردان قسمتی از یک موضوع را بی‌صدا برای خود می‌خوانند و سپس معلم، راهبردهای خلاصه کردن، سؤال کردن، توضیح دادن و پیش‌بینی کردن را درباره متنی که خوانده شده است، پیاده می‌کند. سپس معلم و شاگردان، قسمت دیگری از موضوع را مطالعه می‌کنند و این بار یکی از دانش‌آموزان، نقش معلم را ایفا می‌کند این جریان تا جایی که لازم باشد، ادامه می‌یابد (سیف، ۱۳۸۷: ۸۴-۸۵).

در نهایت باید مجدداً اشاره کرد که در نظریه یادگیری مناسب برای تدریس دو شرط لازم است: ۱- در نظر گرفتن امور رفتاری دانش‌آموزان به‌عنوان محور اصلی انتخاب روش تدریس معلم؛ ۲- پذیرش این فرضیه که نظریات یادگیری و تدریس می‌بایست رفتار انسانی را دست‌کم تا حدی تغییرپذیر و تصحیح‌شدنی تلقی کند (هولفیش، ۱۳۸۱: ۱۷۹-۱۸۰).

پیشینه پژوهش

تاکنون پژوهشی درباره سنجش شناخت دانش‌آموزان از تاریخ معاصر انجام نشده است و درباره رشته تاریخ و نقش معلمان تاریخ در علاقه‌مندسازی دانش‌آموزان به مطالعه تاریخ و تأثیرپذیری دانش‌آموز از روش تدریس دبیر تاریخ، نیز پژوهش خاصی انجام نشده است. اما از پژوهش‌های مشابه که در راستای آموزش تاریخ معاصر انجام شده است می‌توان به همایش‌های سالانه آموزش تاریخ در مدارس اشاره کرد. این پژوهش‌ها، یا به کاربرد ابزارهای آموزشی همچون نقشه و نمودار و.. در آموزش تاریخ پرداخته است و یا به تحلیل محتوای کتاب‌های درسی تاریخ درباره یک مسئله و موضوع تاریخی اهمیت داده‌اند. از دیگر پژوهش‌های مشابه می‌بایست از مقاله «چگونگی علاقه‌مندسازی دانش‌آموزان به درس تاریخ معاصر ایران» به قلم «محمد گودرزی» اشاره کرد. در این مقاله، ابتدا علت‌هایی چون عوامل مرتبط با کتب درسی، عوامل مرتبط با دبیر تاریخ و عوامل مرتبط با نظام آموزشی مطرح شده است. سپس نویسنده راه‌حل علاقه‌مندسازی دانش‌آموزان به درس تاریخ معاصر را پرسش از چرایی مطالعه تاریخ، استفاده از تاریخ اجتماعی در آموزش تاریخ و استفاده از روش‌های جدید تدریس تاریخ می‌داند. نقطه ضعف اساسی پژوهش وی آن است که، نویسنده نتوانسته است راه‌حل‌های متناسب با آموزش تاریخ معاصر را ارائه دهد و تنها به بیان کلیات اکتفا کرده است (گودرزی، ۱۳۸۵: ۱۴-۱۹). با این حال، جای پژوهش درباره سنجش و بررسی

میزان علاقه‌مندی دانش‌آموزان متوسطه دوم به تاریخ معاصر ایران بر مبنای روش استفاده از پرسشنامه و استفاده از روش تحلیل آماری، خالی است.

با در نظر داشتن مفروض فوق در این پژوهش به روش کمی-کیفی و با تکیه بر نتایج حاصل از پرسشنامه بر آنیم تا به واکاوی نقاط ضعف و قوت آموزش تاریخ در مدارس و بررسی عوامل مؤثر بر میزان علاقه‌مندی و یادگیری دانش‌آموزان متوسطه دوم، نسبت به تاریخ معاصر ایران بپردازیم.

چارچوب نظری پژوهش

چارچوب نظری مورد استفاده در این پژوهش بر مبنای استفاده از نظریات یادگیری است. در نظریات روان‌شناسان، عمدتاً دو نوع تقسیم‌بندی از یادگیری ارائه شده است: الف: تعاریف و انتظاراتی که روان‌شناسان رفتارگرا از یادگیری دارند؛ ب: تعاریف و نظریاتی که روان‌شناسان شناخت‌گرا از یادگیری دارند. حال می‌بایست روشن کنیم که کدام‌یک از نظریات در فرآیند آموزش و یادگیری کتاب‌های درسی تاریخ کاربرد دارد. به نظر می‌رسد نظریات هر دو گروه را می‌توان در آموزش و یادگیری تاریخ به کار برد.

از دیدگاه رفتارگرایان «یادگیری زنجیره‌ای» شباهت زیادی با یادگیری تعدادی از دروس رشته تاریخ دارد. در تعریف یادگیری زنجیره‌ای آمده است: «یادگیرنده تعدادی از یادگیری‌های محرک- پاسخ قبلی را به هم پیوند می‌زند و زنجیره‌ای از رفتارهای پیچیده محرک-پاسخ را می‌آموزد.» (سیف، ۱۳۹۷: ۸۷-۸۸). بر این اساس در آموزش درس تاریخ و در بازنگری کتاب‌های تاریخ متوسطه دوم، در تقسیم‌بندی فصول و دروس ابتدا تاریخ سیاسی سلسله آمده است و سپس تاریخ فرهنگی و اجتماعی آن بیان شده است.

از دیگر نظریات رفتارگرایان که می‌توان در آموزش و ایجاد یادگیری در دانش‌آموزان استفاده کرد، «یادگیری قانون یا اصل» می‌باشد. هرچند در نگاه اول به نظر می‌رسد این روش یادگیری در محاسبات ریاضی و قوانین تجربی کاربرد دارد اما می‌توان گفت در آموزش تاریخ نیز ما همواره با مفاهیم خاصی مواجه می‌شویم که از آن‌ها استنباط یک اصل را می‌توان استخراج کرد. در تعریف این نوع یادگیری آمده است: «در یادگیری قانون یا اصل یادگیرنده دو یا چند مفهوم را به هم ربط می‌دهد و از آن‌ها یک معنی تازه به دست می‌آورد.» (سیف، ۱۳۹۷: ۹۰). در تحلیل علل سقوط حکومت‌ها تعدادی از علت‌ها مشترک می‌باشد و در تحلیل علت انقلاب‌ها نیز برخی از این اصول، مخرج مشترکی است که حاصل آن، وقوع رویداد و یا نتیجه خاص می‌باشد.

صاحب‌نظران روان‌شناسی شناخت‌گرا، بیشتر بر این باورند که فرایندها و جریان‌های ذهنی، حاکم بر رفتار می‌باشد. نظریات یادگیری عمدتاً به سوی نظریاتی است که با اندیشه و فکر ارتباط دارد. تأکید بر یادگیری از طریق بینش، یکی از مهم‌ترین اصول در این نوع نگاه به یادگیری است. اختلاف نظری که عمدتاً در بین پیروان روان‌شناسان رفتارگرا و روان‌شناسان شناخت‌گرا وجود دارد، این است که روان‌شناسان شناخت‌گرا معتقدند برای حل مسائل، چیزی بیش از اطلاعات و تجارب قبلی لازم است و آن، بینش و اندیشه می‌باشد (سیف، ۱۳۹۷: ۱۲۵). یکی از مهم‌ترین نظریات یادگیری شناخت‌گرایان «یادگیری معنادار کلامی» است. این نظریه توسط «دیوید آزوبل» مطرح شد. آزوبل، نظریه خود را به تبیین و توضیح یادگیری آموزشی‌گاهی که عمدتاً جنبه کلامی دارد، اختصاص داده است و بر تجربه‌اندوزی انسان، ربط دادن این تجارب با یکدیگر و سازمان دادن آن‌ها پرداخته است. وی با تمایز دو نوع یادگیری (معنادار و غیر معنادار) معتقد است «یادگیری معنادار آن نوع یادگیری است که یادگیرنده بتواند مطلبی را که می‌آموزد به مطالب آموخته‌شده قبلی ربط دهد» (سیف، ۱۳۹۷: ۱۲۹). بر این اساس، ضروری است در یادگیری درس تاریخ در بین دانش‌آموزان نیز این نوع یادگیری، مدنظر قرار

داده شود. بر این اساس، معلم تاریخ باید ابتدا طبق پیشنهاد آژوبل، پیش‌سازمان دهنده درسی خود را طراحی و تدوین کند. در تعریف پیش‌سازمان دهنده آمده است که «پیش‌سازمان دهنده مجموعه‌ای از مفاهیم مربوط به مطالب یادگیری است که پیش از آموزش جزئیات تفصیلی در اختیار یادگیرنده گذاشته می‌شود. هدف اصلی از پیش‌سازمان دهنده آن است که پایه یادگیری مطالب آموخته‌شده قبلی باشد (سیف، ۱۳۹۷: ۱۲۹).

ادبیات پژوهش

یادگیری: عموم روان‌شناسان تربیتی معتقدند تعریف یادگیری، امری سهل‌ممتنع است. در یکی از فرهنگ لغت‌ها یادگیری معادل کسب دانش فهمیدن یا تسلط از راه تجربه یا مطالعه معنی شده است اما این تعریف، چندان مد نظر روان‌شناسان قرار نگرفته است. یکی از شناخته‌ترین تعاریف در مورد یادگیری تعریفی است که کیمبل ارائه داده است. کیمبل، یادگیری را تغییر نسبتاً پایداری می‌داند که در رفتار بالقوه فرد و در اثر تمرین رخ داده است (هرگنهان، ۱۳۷۶، ۱۸). این تعریف، هرچند عمومیت یافته است اما انتقادات زیادی به همراه داشته است. در این پژوهش، یادگیری به معنای یادگیری درس تاریخ و ایجاد تغییر در رفتار علمی دانش‌آموز و کسب تجربه است.

آموزش: لفظ آموزش از نظر لغوی به معنی عمل، تمرین و یا حرفه معلمی است (قراملکی و سایر، ۱۳۹۵: ۲۱-۲۳). آموزش در تعاریف علمی، زیرمجموعه تعلیم و تربیت قرار می‌گیرد؛ با این تفاوت که آموزش، جزئی‌تر از تعلیم و تربیت می‌باشد و تعلیم و تربیت بیشتر برای آموزش عمومی مدنظر است؛ درحالی‌که آموزش، دایره تخصصی تدریس را پوشش می‌دهد. هدف آموزش مهارت‌پروری و کارآموزی است و آموزش به فعالیت‌های از پیش طرح‌ریزی شده گفته می‌شود که با هدف ایجاد یادگیری در دانش‌آموزان یا دانشجویان بین معلم و یک یا چند دانش‌آموز به صورت کنش متقابل یا رابطه دوجانبه انجام می‌شود (سیف، ۱۳۹۷: ۲).

تدریس: تدریس، مترادف با آموزش می‌باشد. در تعاریف روان‌شناسی تربیتی، اصلی‌ترین ضلع تدریس، معلم است به نحوی که نقطه تمایز میان آموزش و تدریس، وابستگی تدریس به معلم می‌باشد (سیف، ۱۳۹۵: ۳۵). تدریس به طور عمده، شامل فعالیت‌های کلاسی معلم در حضور دانش‌آموز و یا دانشجوی است که غالباً به صورت کلامی انجام می‌شود (قراملکی و سایر، ۱۳۹۵: ۲۴).

روش تحقیق و واحد تحلیل

روش‌های تحقیق گوناگونی در جامعه‌شناسی و تاریخ به کار می‌روند. یکی از این روش‌ها، پیمایش است که جزو بهترین روش‌های تحقیق در مطالعات پهنانگر کمی است. در این تحقیق نیز از روش پیمایش استفاده شده است که با چهار مشخصه از سایر روش‌های تحقیق در علوم اجتماعی متمایز می‌گردد: ۱) وجود مجموعه ساختمند و منظمی از داده‌ها که ماتریس متغیر برحسب مورد نامیده می‌شود؛ ۲) واحد مشاهده = فرد پاسخگو؛ ۳) استنباط نمونه‌ای؛ و ۴) تحلیل آماری (ر. ک. به: دواس، ۱۳۷۶). از سویی دیگر، تحقیق حاضر از نوع توصیفی و از نظر زمانی واجد طرح مقطعی است؛ چراکه صرفاً در یک زمان صورت گرفته و واقعیت را در یک برهه از زمان مورد بررسی قرار داده است. همچنین واحد تحلیل و واحد مشاهده در تحقیق حاضر «فرد» است.

جمعیت و نمونه تحقیق

جمعیت، عبارت از مجموعه‌ای از افراد یا واحدها هستند که دارای حداقل یک صفت مشترک باشند (سرمد و دیگران، ۱۳۷۷: ۵۴). به اقتضای موضوع پژوهش، مناسب‌ترین جمعیت، عبارت از نوجوانان دوره دوم متوسطه می‌باشند. در نهایت، حجم نمونه مشتمل بر ۲۰۰ نفر گردید.

روش نمونه‌گیری

در این پژوهش از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده استفاده شده است. در مطالعه حاضر نیز پنج مدرسه دوره متوسطه دوم منطقه مدنظر قرار گرفته و سپس از هر مدرسه ۴۰ دانش‌آموز (از هر رشته درسی ۱۰ نفر) به صورت تصادفی انتخاب گردید. در نهایت، دویست نفر دانش‌آموز در رشته‌های تجربی، انسانی، ریاضی و فنی و حرفه‌ای، نمونه نهایی این تحقیق را تشکیل دادند.

تکنیک جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل اطلاعات

جهت جمع‌آوری داده‌های تحقیق از تکنیک پرسشنامه استفاده گردیده است. از آنجا که پرسشنامه، ساده‌ترین راه تهیه ماتریس داده‌های ساختمند است، رایج‌ترین تکنیک مورد استفاده در تحقیقات پیمایشی است (دواس ۱۳۷۶: ۱۴). در این تحقیق نیز برای جمع‌آوری اطلاعات، با استفاده از پرسشنامه و به صورت حضوری به گردآوری داده‌ها مبادرت شده است. البته، پس از اتمام مرحله جمع‌آوری پرسشنامه‌ها، همه آن‌ها مورد بازبینی قرار گرفتند. در مرحله بعد کلیه اطلاعات مندرج در پرسشنامه‌ها به برنامه آماری Spss وارد گردید. سپس، توزیع فراوانی تمام متغیرها گرفته شد تا در صورت وجود کُد غیر متعارف، بتوان اطلاعات را تصحیح کرد. کلیه تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار Spss صورت گرفته است. این تجزیه و تحلیل در دو سطح آمار توصیفی و آمار استنباطی انجام گرفته که نتایج آن در ادامه آورده شده است.

- شواهد مربوط به اعتبار^۲ و پایایی^۳ مقیاس‌های تحقیق

لازم به ذکر است که برای هر یک از ابعاد مورد نظر، مقیاسی شامل چندین گویه در مقیاس لیکرت تدوین گردید که قبل از تشخیص و رایه یافته‌های تحقیق لازم بود بر اساس دو معیار اصلی سنجش در علوم اجتماعی، یعنی اعتبار و پایایی، پالایش می‌گردیدند.

- اعتبار

به منظور پی بردن به اعتبار ابعاد تحقیق از آزمون تک‌بعدی بودن استفاده شد. مقیاس تک‌بعدی مقیاسی است که همه گویه‌های آن، مفهوم بنیادی یکسانی را می‌سنجند؛ لذا، باید هر گویه‌ای که آن مفهوم را نمی‌سنجد، حذف کرد. بدین منظور باید دید پاسخ‌های ارائه شده به یک گویه خاص، بازتاب الگوی پاسخ‌های ارائه شده به گویه‌های دیگر هست یا نه. چنانچه گویه‌ای با گویه‌های دیگر همخوانی نداشت، می‌توان فرض کرد که آن گویه، چیز دیگری را می‌سنجد و بایستی آن را از مقیاس حذف کرد (دواس ۱۳۷۶: ۲۵۲ - ۲۵۱). برای این منظور، بایستی ضریب همبستگی هر بعد با تک‌تک گویه‌هایش را محاسبه نمود و اگر میزان همبستگی کمتر از مقدار ۰/۳۰ بود، نتیجه می‌گیریم که از اعتبار لازم برخوردار نبوده و بایستی حذف گردند. نتایج آزمون اعتبار یا تک‌بعدی بودن ابعاد مورد سنجش تحقیق نشان دادند که همه گویه‌ها از اعتبار لازم برخوردار بودند.

- پایایی

مفهوم پایایی با این امر مرتبط است که ابزار اندازه‌گیری در شرایط یکسان تا چه اندازه، نتایج یکسانی به دست می‌دهد. شاخص پایایی کل مقیاس، آماره‌ای است به نام آلفا که دامنه ضریب آن از صفر تا یک است. هر چه مقدار آلفا بیشتر باشد، پایایی مقیاس بیشتر خواهد بود. اندازه آلفای مقیاس، به پایایی تک‌تک گویه‌ها بستگی دارد. برای افزایش مقدار آلفا و در نتیجه افزایش پایایی مقیاس باید همه گویه‌های ناپایا را حذف کرد. بدین منظور باید دید با حذف هر گویه معین، مقدار آلفا چقدر می‌شود (دواس، ۱۳۷۶: ۲۵۳ - ۲۵۲). در پژوهش

^۲ Validity

^۳ Reliability

حاضر با استفاده از این روش، پایایی ابعاد مورد سنجش قرار گرفته و هیچ گویه‌ای که موجب کاهش ضریب آلفای ابعاد مورد نظر بوده و لازم باشد از مقیاس حذف گردد، یافت نشد.

یافته‌های پژوهش

این قسمت به یافته‌های تحقیق اختصاص دارد و شامل دو بخش است. در بخش اول، ویژگی‌های فردی پاسخگویان نمونه تحقیق ارائه و در بخش بعدی به نتایج توصیفی و تحلیلی اطلاعات پرداخته شده است.

ویژگی‌های فردی پاسخگویان

جدول شماره (۱): توزیع فراوانی دانش‌آموزان برحسب رشته تحصیلی

درصد مطلق	درصد نسبی	درصد	فراوانی	
۰/۲۵	۰/۲۵	۰/۲۵	۵۰	تجربی
۰/۵۰	۰/۲۵	۰/۲۵	۵۰	انسانی
۰/۷۵	۰/۲۵	۰/۲۵	۵۰	ریاضی
۱۰۰	۰/۲۵	۰/۲۵	۵۰	فنی و حرفه‌ای
	۱۰۰	۱۰۰	۲۰۰	کل

اطلاعات مندرج در جدول بالا نشان می‌دهند که از چهار گروه تجربی، انسانی، ریاضی و فنی و حرفه‌ای به‌طور یکسان هرکدام ۵۰ دانش‌آموز و جمعاً ۲۰۰ نفر انتخاب گردیده است.

جدول شماره (۲): توزیع فراوانی دانش‌آموزان برحسب مقطع تحصیلی

درصد مطلق	درصد نسبی	درصد	فراوانی	پایه
۰/۷۵	۰/۷۵	۰/۷۵	۱۵۰	یازدهم
100.0	۰/۲۵	۰/۲۵	۵۰	دوازدهم
	100.0	100.0	۲۰۰	کل

اطلاعات مندرج در جدول بالا نشان می‌دهد که از بین کلیه پاسخگویان، ۰/۷۵ را دانش‌آموزان پایه یازدهم و ۰/۲۵ را دانش‌آموزان پایه دوازدهم تشکیل داده‌اند.

توصیف سنجه‌های تحقیق

همان‌طور که قبلاً ذکر شد، برای سنجش مقیاس اصلی پژوهش، برای هر بُعد گویه‌های خاصی تعبیه گردید که در مجموع شامل ۶ بُعد اصلی و ۴۱ گویه شد و سنجه نهایی این پژوهش، متشکل از ۲۹ گویه در طیف لیکرت (خیلی کم، کم، متوسط، زیاد، خیلی زیاد) و ۱۲ گویه طیف دوتایی صحیح-غلط شد. در این بخش به توصیف گویه‌های هر بعد می‌پردازیم.

جدول شماره (۳): توزیع درصدی پاسخگویان به نوع تدریس و میزان رضایت از آن (N=200)

ردیف	سؤال	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد
۱	آیا از تدریس درس مطالعات اجتماعی در دوره متوسطه اول رضایت داشتید؟	۱۰	۱۰	۲۰	۲۵	۳۵
۲	از تدریس دبیر تاریخ معاصر چه اندازه رضایت دارید؟	۱	۵	۱۵	۳۸	۴۱
۳	آیا در تدریس تاریخ معاصر از روش‌های آموزشی جدید (نقشه، نمودار، پاورپوینت، فیلم و عکس و...) استفاده می‌شود؟	۶۵	۲۵	۷	۳	۰
۴	نمرات درسی شما در دروس مطالعات اجتماعی متوسطه اول و تاریخ معاصر ایران چگونه است؟	۳	۹	۳۸	۲۸	۲۲
۵	دبیر تاریخ تا چه میزان در شناخت شما از حوادث مهم تاریخ معاصر تأثیرگذار بوده است؟	۰	۷	۲۵	۲۹	۳۹

در تفسیر جدول بالا باید ذکر نمود که اگر ما دو طیف خیلی کم و کم را با هم به عنوان کم و دو طیف خیلی زیاد و زیاد را با هم‌دیگر به عنوان زیاد در نظر بگیریم، اطلاعات این جدول نشان می‌دهد که از بین کلیه پاسخگویان (دانش‌آموزان)، بیشترین میزان رضایت مربوط به گویه شماره ۲ (نحوه تدریس دبیر تاریخ معاصر) با ۷۹ درصد می‌باشد.

جدول شماره (۴): توزیع درصدی پاسخگویان از حیث علاقه‌مندی به تاریخ با تکیه بر کتب درسی (N=200)

ردیف	سؤال	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد
۱	به صورت هفتگی چند ساعت از وقت خود را صرف خواندن کتاب تاریخ معاصر ایران به منظور امتحان یا پرسش درسی می‌کنید؟	۱	۲۰	۲۴	۲۵	۳۰

۲	آیا با دوستان خود درباره حوادث مهم تاریخ معاصر بحث و گفتگو انجام می‌دهید؟	۲۱	۳۵	۲۴	۱۶	۴
۳	آیا تا به حال به منظور مطالعه بیشتر به فهرست منابع و مآخذ انتهای کتاب مراجعه کرده‌اید؟	۴۱	۳۰	۲۰	۹	۰
۴	تا چه میزان به تاریخ معاصر ایران علاقه‌مند هستید؟	۰	۱۶	۴۵	۱۹	۲۰
۵	کتاب‌های درسی تا چه حد در میزان آشنایی شما با شخصیت‌های تاریخی مؤثر بوده است؟	۰	۳	۱۸	۳۹	۴۰
۶	دبیر تاریخ تا چه میزان در شناخت شما از شخصیت‌های مهم تاریخ معاصر تأثیرگذار بوده است؟	۰	۰	۱۵	۴۰	۴۵
۷	کتاب‌های درسی تا چه حد در میزان آشنایی شما با شخصیت‌های فوق مؤثر بوده است؟	۰	۴	۲۰	۳۷	۳۹
۸	کتاب‌های درسی تا چه حد در میزان آشنایی شما رویدادهای تاریخی مؤثر بوده است؟	۰	۰	۲۱	۴۰	۳۹

در تفسیر جدول اگر ما دو طیف خیلی کم و کم را با هم به عنوان کم و دو طیف خیلی زیاد و زیاد را با همدیگر به عنوان زیاد در نظر بگیریم، اطلاعات این جدول نشان می‌دهد که از بین کلیه پاسخگویان (دانش‌آموزان)، بیشترین میزان علاقه‌مندی مربوط به گویه شماره ۶ (کسب شناخت از شخصیت‌های مهم تاریخ از طریق نحوه تدریس دبیر تاریخ) با ۸۵ درصد می‌باشد.

جدول شماره (۵): توزیع درصدی پاسخگویان از حیث آشنایی با کتاب‌های غیردرسی (N=200)

ردیف	سؤال	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد
۱	میزان آشنایی شما با تاریخ معاصر ایران قبل از خواندن درس تاریخ معاصر چقدر بوده است؟	۶۰	۲۰	۱۰	۸	۲
۲	تا چه حد با کتاب‌های غیردرسی در موضوع تاریخ، آشنایی دارید؟	۶۵	۱۰	۲۵	۰	۰
۳	میزان آشنایی شما با رجال و شخصیت‌های تاریخ معاصر ایران، قبل از خواندن درس تاریخ معاصر چقدر بوده است؟	۵۰	۱۷	۱۵	۱۱	۷
۴	میزان آشنایی شما با حوادث مهم تاریخ معاصر ایران، قبل از خواندن درس تاریخ معاصر چقدر بوده است؟	۴۵	۴۹	۲۰	۹	۷

در تفسیر جدول که اگر ما دو طیف خیلی کم و کم را با هم به عنوان کم و دو طیف خیلی زیاد و زیاد را با همدیگر به عنوان زیاد در نظر بگیریم، اطلاعات این جدول نشان می‌دهد که از بین کلیه پاسخگویان (دانش‌آموزان)، بیشترین میزان آشنایی مربوط به گویه شماره ۳ (آشنایی با رجال و شخصیت‌های تاریخ معاصر ایران، قبل از خواندن درس تاریخ معاصر) با ۱۸ درصد می‌باشد.

جدول شماره (۶): توزیع درصدی پاسخگویان از حیث شناخت نامه رجال معاصر (N=200)

ردیف	سؤال	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد
۱	آیا با آثار امام خمینی آشنایی دارید؟	۵۸	۳۰	۱۲	۰	۰
۲	تا چه حد با امیرکبیر و اقدامات وی آشنایی دارید؟	۱۲	۲۰	۳۰	۱۸	۲۰
۳	میزان اطلاعات شما در مورد مصدق چه اندازه می‌باشد؟	۴۸	۲۰	۲۲	۱۰	۰
۴	درباره رضاشاه و اقدامات وی چه میزان اطلاع دارید؟	۳	۲۰	۳۰	۲۰	۲۷
۵	درباره محمدرضا شاه و اقدامات وی چه اندازه آشنایی دارید؟	۲۰	۱۰	۱۷	۲۲	۳۱
۶	میزان آشنایی شما با ناصرالدین‌شاه و اقدامات وی چه اندازه است؟	۴۵	۲۰	۳۰	۵	۰

در تفسیر جدول که اگر ما دو طیف خیلی کم و کم را با هم به عنوان کم و دو طیف خیلی زیاد و زیاد را با همدیگر به عنوان زیاد در نظر بگیریم، اطلاعات این جدول نشان می‌دهد که از بین کلیه پاسخگویان (دانش‌آموزان)، بیشترین میزان شناخت، مربوط به گویه شماره ۵ (آشنایی با محمدرضا شاه و اقدامات وی) با ۵۳ درصد می‌باشد.

جدول شماره (۷): توزیع درصدی پاسخگویان از حیث شناخت و آشنایی با مهم‌ترین رویدادهای تاریخ معاصر (N=200)

ردیف	سؤال	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد
۱	چه میزان اطلاعات در مورد دوره سلطنت ناصرالدین‌شاه دارید؟	۴۵	۲۰	۳۰	۵	۰
۲	اطلاعات شما از تاریخ مشروطه ایران چه اندازه است؟	۲۵	۱۵	۱۵	۱۵	۳۰
۳	آیا در مورد به قدرت رسیدن رضاشاه اطلاعاتی دارید؟	۲۵	۲۰	۳۱	۱۹	۵
۴	در مورد کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ چه میزان اطلاع دارید؟	۵۲	۲۹	۱۹	۰	۰
۵	آیا از علل قیام ۱۵ خرداد ۱۳۴۲ آگاهی دارید؟	۲۰	۳۱	۴۵	۳	۱
۶	درباره علل انقلاب اسلامی ایران چه میزان آشنایی دارید؟	۱۰	۴	۲۱	۲۷	۳۸

تفسیر جدول که اگر ما دو طیف خیلی کم و کم را با هم به عنوان کم و دو طیف خیلی زیاد و زیاد را با همدیگر به عنوان زیاد در نظر بگیریم، اطلاعات این جدول نشان می‌دهد که از بین کلیه پاسخگویان (دانش‌آموزان)، بیشترین میزان شناخت و آشنایی مربوط به گویه شماره ۶ (آشنایی با انقلاب اسلامی ایران) با ۶۵ درصد می‌باشد.

جدول شماره (۸): توزیع درصدی پاسخگویان از حیث دامنه شناخت کلی آن‌ها نسبت به تاریخ معاصر و تحولات آن (N=200)

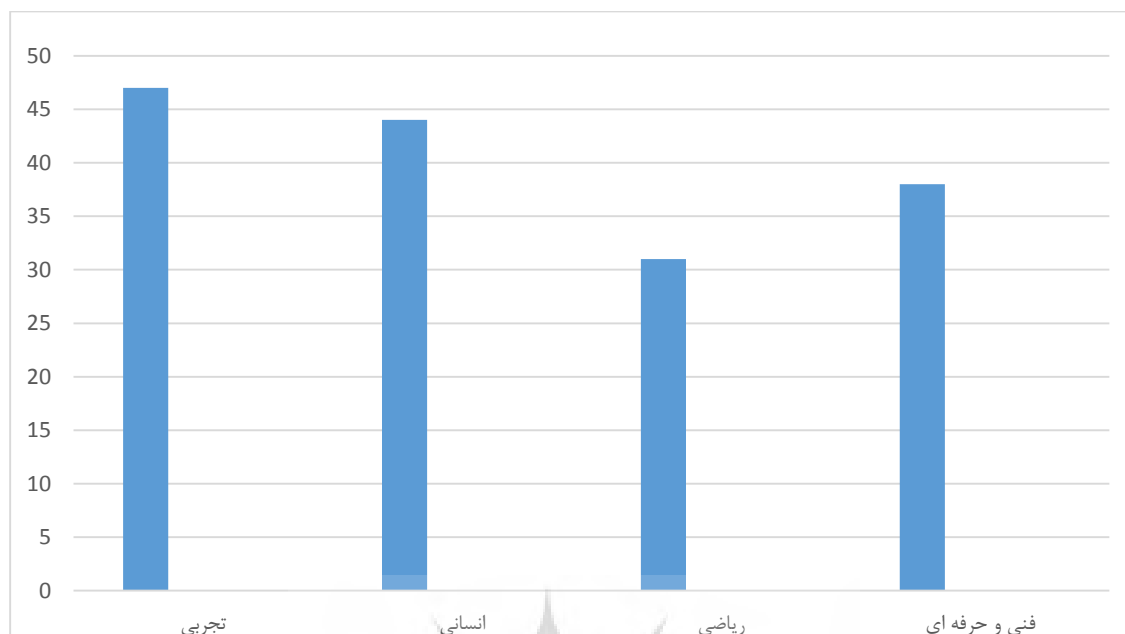
ردیف	اطلاعات	صحیح	غلط
۱	امیرکبیر توسط بدخواهان و با توطئه دربار ناصرالدین‌شاه به قتل رسید.	۴۱	۵۹
۲	ناصرالدین‌شاه به مرگ طبیعی درگذشت.	۱۹	۸۱
۳	انقلاب مشروطه ایران در دوره سلطنت ناصرالدین‌شاه روی داد.	۲	۹۸
۴	انگلیس در به قدرت رساندن رضاشاه نقش داشت	۶۲	۳۸
۵	کشف حجاب از رویدادهای دوره سلطنت احمدشاه است.	۶۸	۳۲
۶	محمد مصدق نخست‌وزیری محمدرضا شاه را عهده‌دار بود.	۲۱	۷۹
۷	احداث راه‌آهن سرتاسری ایران از اقدامات محمدرضا شاه است	۱۰	۹۰
۸	در کودتای ۲۸ مرداد انگلیس و آمریکا هیچ نقشی نداشتند.	۵۱	۴۹
۹	مهم‌ترین مخالف مذهبی محمدرضا شاه پهلوی امام خمینی بود.	۹۲	۸
۱۰	علل مختلفی در پیروزی انقلاب اسلامی نقش داشتند.	۷۳	۲۷
۱۱	یکی از آثار امام خمینی، مجموعه بیانات وی تحت عنوان صحیفه امام می‌باشد.	۴۷	۵۳
۱۲	خاطرات، یکی از مهم‌ترین منابع درباره تاریخ معاصر ایران است.	۵۹	۴۱

اطلاعات مندرج در جدول بالا نشان می‌دهند که بیشترین میزان پاسخگویی در بین کلیه دانش‌آموزان، مربوط به گویه شماره ۱۰ (مهم‌ترین مخالف مذهبی محمدرضا شاه پهلوی، امام خمینی بود) با ۹۲ درصد و کمترین میزان پاسخگویی نیز مربوط به گویه شماره ۳ (انقلاب مشروطه ایران در دوره سلطنت ناصرالدین‌شاه روی داد) با ۲ درصد می‌باشد.

تحلیل نهایی اطلاعات

در این بخش سعی خواهد شد دیدگاه و نگرش و همچنین میزان شناخت و آشنایی کلیه دانش‌آموزان در ۴ رشته (تجربی، انسانی، ریاضی و فنی و حرفه‌ای) با هر یک از ابعاد مورد نظر به‌طور جداگانه بررسی گردد تا مشخص شود که در هر یک از ابعاد مورد نظر پژوهش، کدام گروه تحصیلی، دارای بیشترین میزان می‌باشد.

در این راستا و برای راحتی کار، در هر کدام از ابعاد میزان آشنایی/شناخت و یا رضایت زیاد و خیلی زیاد را تحت عنوان قوی / مثبت و کم و خیلی کم را تحت عنوان ضعیف/منفی قلمداد می‌نماییم.

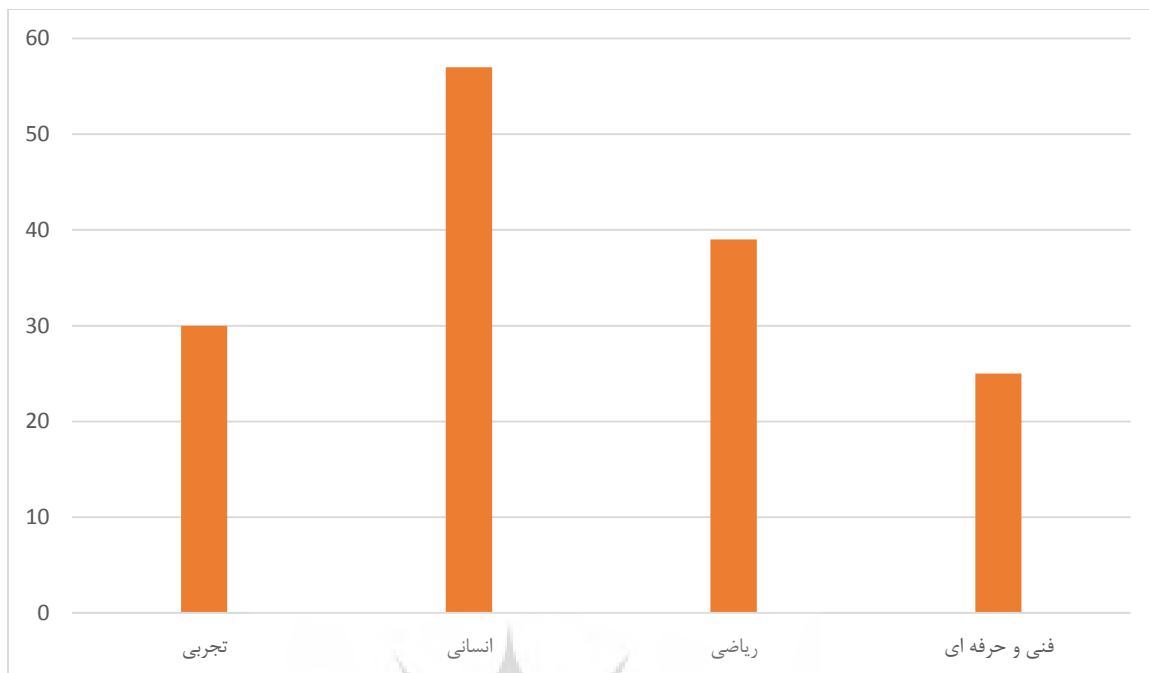

نمودار شماره (۱): توزیع درصدی رشته‌های چهارگانه از حیث نوع تدریس و رضایت از آن

جدول شماره (۹): توزیع درصدی رشته‌های چهارگانه از حیث نوع تدریس و رضایت از آن

عنوان گروه / رشته	قوی / مثبت	متوسط	ضعیف / منفی	کل
تجربی	۴۷	۳۵	۱۸	۱۰۰
انسانی	۴۴	۲۶	۳۰	۱۰۰
ریاضی	۳۱	۴۴	۲۵	۱۰۰
فنی و حرفه‌ای	۳۸	۴۱	۲۱	۱۰۰

اطلاعات مندرج در جدول بالا نشان می‌دهند که از حیث نوع تدریس و رضایت از آن، بیشترین میزان رضایت مربوط به گروه تجربی با ۴۷ درصد و کمترین میزان نیز مربوط به گروه ریاضی با ۳۱ درصد می‌باشد.

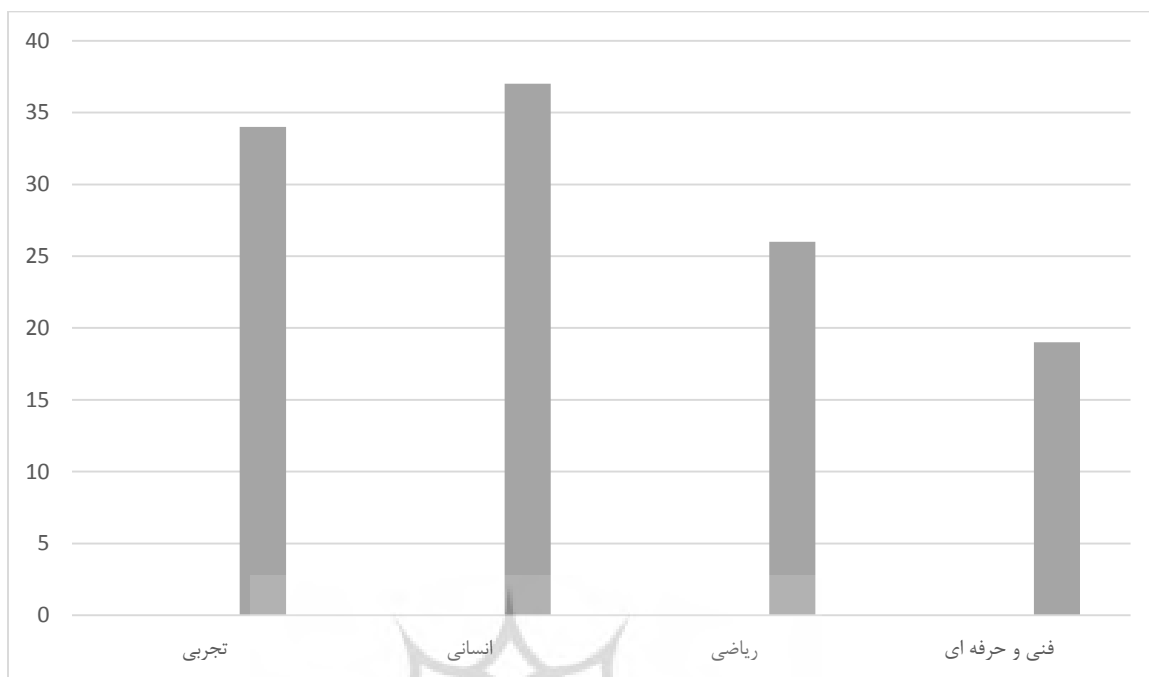

نمودار شماره (۲): توزیع درصدی رشته‌های چهارگانه از حیث علاقه‌مندی به تاریخ با تکیه بر کتب درسی

جدول شماره (۱۰): توزیع درصدی رشته‌های چهارگانه از حیث علاقه‌مندی به تاریخ با تکیه بر کتب درسی

عنوان رشته / گروه	قوی / مثبت	متوسط	ضعیف / منفی	کل
تجربی	۳۰	۴۲	۲۸	۱۰۰
انسانی	۵۷	۳۵	۸	۱۰۰
ریاضی	۳۹	۳۰	۳۱	۱۰۰
فنی و حرفه‌ای	۲۵	۴۴	۳۱	۱۰۰

اطلاعات مندرج در جدول بالا نشان می‌دهند که از حیث علاقه‌مندی به تاریخ با تکیه بر کتب درسی، بیشترین میزان علاقه‌مندی مربوط به گروه انسانی با ۵۷ درصد و کمترین میزان نیز مربوط به گروه فنی و حرفه‌ای با ۲۵ درصد می‌باشد.

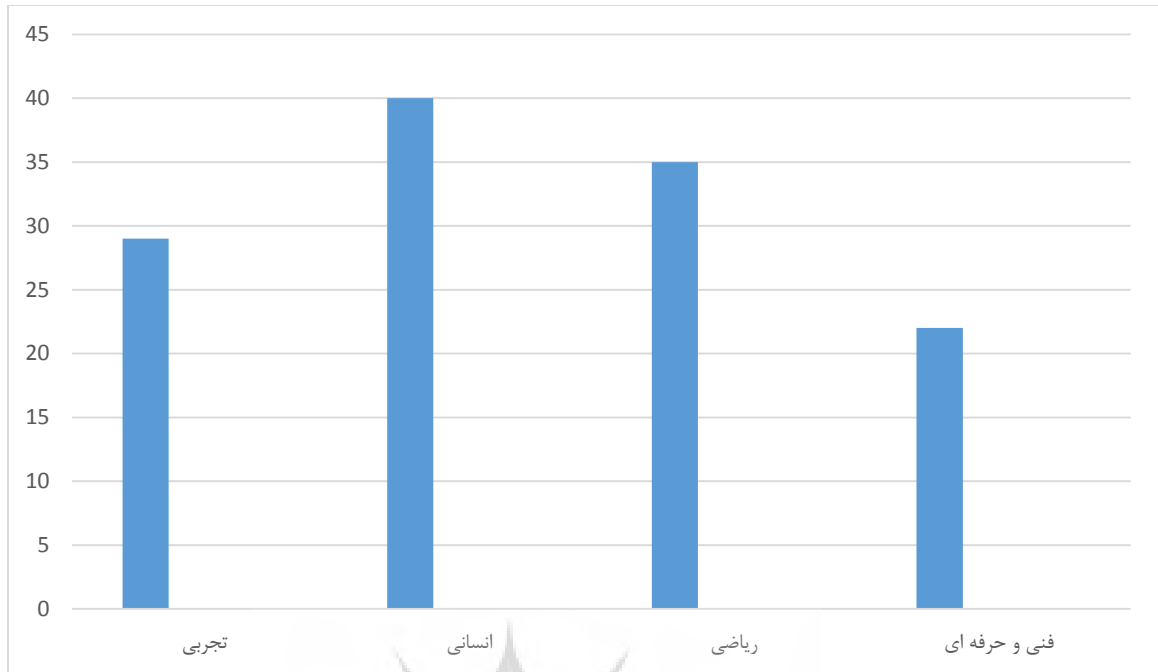

نمودار شماره (۳): توزیع درصدی رشته‌های چهارگانه از حیث آشنایی با کتاب‌های غیردرسی

جدول شماره (۱۱): توزیع درصدی رشته‌های چهارگانه از حیث آشنایی با کتاب‌های غیردرسی

عنوان رشته / گروه	قوی / مثبت	متوسط	ضعیف / منفی	کل
تجربی	۳۴	۴۱	۲۵	۱۰۰
انسانی	۳۷	۳۶	۲۷	۱۰۰
ریاضی	۲۶	۳۰	۴۴	۱۰۰
فنی و حرفه‌ای	۱۹	۳۶	۴۵	۱۰۰

اطلاعات مندرج در جدول بالا نشان می‌دهند که از حیث آشنایی با کتاب‌های غیردرسی، بیشترین میزان آشنایی مربوط به گروه انسانی با ۳۷ درصد و کمترین میزان نیز مربوط به گروه فنی و حرفه‌ای با ۱۹ درصد می‌باشد.

نمودار شماره (۴): توزیع درصدی رشته‌های چهارگانه از حیث شناخت نامه رجال معاصر

جدول شماره (۱۲): توزیع درصدی رشته‌های چهارگانه از حیث شناخت نامه رجال معاصر

عنوان رشته / گروه	قوی / مثبت	متوسط	ضعیف / منفی	کل
تجربی	۲۹	۳۲	۳۹	۱۰۰
انسانی	۴۰	۳۹	۲۱	۱۰۰
ریاضی	۳۵	۳۰	۳۵	۱۰۰
فنی و حرفه‌ای	۲۲	۳۶	۴۲	۱۰۰

اطلاعات مندرج در جدول بالا نشان می‌دهند که از حیث شناخت نامه رجال معاصر، بیشترین میزان مربوط به گروه انسانی با ۴۰ درصد و کمترین میزان نیز مربوط به گروه فنی و حرفه‌ای با ۲۲ درصد می‌باشد.

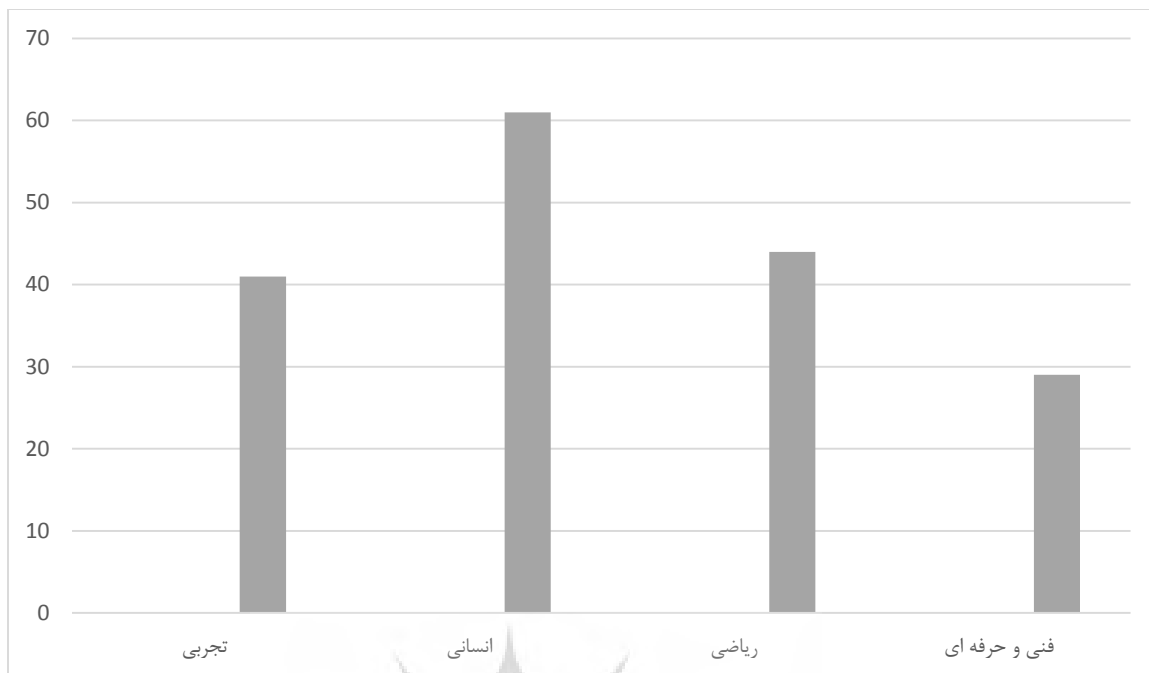

نمودار شماره (۵): توزیع درصدی رشته‌های چهارگانه از حیث شناخت و آشنایی با مهم‌ترین رویدادهای تاریخ معاصر

جدول شماره (۱۳): توزیع درصدی رشته‌های چهارگانه از حیث شناخت و آشنایی با مهم‌ترین رویدادهای تاریخ معاصر

عنوان رشته / گروه	قوی / مثبت	متوسط	ضعیف / منفی	کل
تجربی	۲۵	۳۲	۴۳	۱۰۰
انسانی	۳۵	۴۱	۲۴	۱۰۰
ریاضی	۲۹	۳۶	۳۵	۱۰۰
فنی و حرفه‌ای	۱۶	۲۵	۵۹	۱۰۰

اطلاعات مندرج در جدول بالا نشان می‌دهند که از حیث آشنایی با مهم‌ترین رویدادهای تاریخ معاصر، بیشترین میزان آشنایی مربوط به گروه انسانی با ۳۵ درصد و کمترین میزان نیز مربوط به گروه فنی و حرفه‌ای با ۱۶ درصد می‌باشد.

نمودار شماره (۶): توزیع درصدی رشته‌های چهارگانه از حیث دامنه شناخت و آشنایی کلی با تاریخ معاصر و تحولات آن

جدول شماره (۱۴): توزیع درصدی رشته‌های چهارگانه از حیث دامنه شناخت و آشنایی کلی با تاریخ معاصر و تحولات آن

عنوان رشته	قوی / مثبت	ضعیف / منفی
تجربی	۴۱	۵۹
انسانی	۶۱	۳۹
ریاضی	۴۴	۵۶
فنی و حرفه‌ای	۲۹	۷۱

اطلاعات مندرج در جدول بالا نشان می‌دهند که از حیث دامنه شناخت و آشنایی کلی با تاریخ معاصر و همچنین تحولات آن، بیشترین میزان آگاهی و شناخت از آن گروه علوم انسانی با ۶۱ درصد و کمترین میزان نیز مربوط به گروه فنی و حرفه‌ای با ۲۹ درصد می‌باشد.

نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهادها

با تجزیه و تحلیل داده‌های آماری می‌توان رابطه مستقیمی بین میزان علاقه‌مندی و روش تدریس دبیر تاریخ از یک‌سو و از سوی دیگر میزان آشنایی با تاریخ معاصر ایران و رشته تحصیلی به دست آورد. داده‌های به‌دست آمده نشان می‌دهد دانش‌آموزان، درس تاریخ معاصر ایران را فرصتی برای آشنایی بیشتری با شخصیت‌ها رویدادها و حوادث تاریخ معاصر می‌دانند. همچنین مشخص شد که حدود ۸۰ درصد دانش‌آموزان از تدریس دبیر تاریخ رضایت داشتند و بیشترین اطلاعات از شخصیت‌ها و رویدادهای تاریخ معاصر ایران را از دبیر تاریخ کسب کرده بودند. بیش از نیمی از دانش‌آموزان با کتاب‌های غیردرسی تاریخ آشنایی ندارند و همچنین قبل از فراگیری درس تاریخ، آشنایی اندکی با کتاب‌های غیردرسی تاریخی داشته‌اند. در مورد حوادث مهم تاریخ معاصر نیز، نزدیک به نیمی از دانش‌آموزان، آشنایی قبلی را از طریق کتاب‌های درسی در مقاطع قبلی به دست آورده بودند. در بحث آشنایی با شخصیت‌های تاریخ معاصر، دانش‌آموزان

اطلاعات لازم درباره شخصیت‌های تاریخ معاصر را تا حد رضایت بخشی فراگرفته بودند؛ به نحوی که عمدتاً بین شخصیت‌های مورد پژوهش، توزیع نسبی آشنایی وجود دارد. در بحث رویدادهای تاریخ معاصر ایران، بیشترین آشنایی با رویداد انقلاب اسلامی ایران و کمترین آشنایی با کودتای ۲۸ مرداد است. در نگاه کلی و جمع‌بندی درباره اطلاعات و شناخت کلی دانش‌آموزان نسبت به دوره تاریخ معاصر ایران نیز دانش‌آموزان در حد رضایت بخشی، دامنه اطلاعات لازم در مورد تاریخ معاصر ایران را داشتند. برای اخذ نتیجه بهتر در پژوهش‌های مرتبط آتی، پیشنهاد می‌شود:

- ۱- دبیران محترم با روش‌های نوین تدریس آشنا شده و در تدریس از آن بهره‌مند شوند.
- ۲- بحث گروهی و یادگیری به روش همیاری به صورت جدی در کلاس‌های درسی تاریخ دنبال شود.
- ۳- کتاب‌های غیردرسی و مرتبط با موضوع درس به دانش‌آموزان معرفی شود.
- ۴- ارزشیابی اولیه از دانش‌آموزان، به منظور سنجش اطلاعات ورودی دانش‌آموزان در آغاز سال تحصیلی انجام شود.
- ۵- ارزشیابی تکوینی به منظور رفع نواقص روش تدریس دبیر و بهبود اثربخشی آن و همچنین رفع ابهامات و اشکالات اطلاعات درسی دانش‌آموزان انجام شود.
- ۶- ضروری است تدریس تاریخ به دبیرانی که تحصیلات مرتبط با رشته تاریخ دارند، واگذار شود.

منابع و مأخذ

- ایس، سوزان و سوزان والن (۱۳۷۹) آشنایی با یادگیری از طریق همیاری، ترجمه طاهره رستگار و مجید ملکان، تهران: نشر نی
- بوث، آلن (۱۳۹۴) آموزش تاریخ در دانشگاه ارتقای سطح یادگیری و فهم، ترجمه سید محسن علوی پور، تهران: سمت.
- دواس، دی. ای (۱۳۷۶) پیمایش در تحقیقات اجتماعی، ترجمه هوشنگ نایینی، تهران: نی.
- سرمد، زهره و دیگران (۱۳۷۷) روش‌های تحقیق در علوم رفتاری، تهران: نشر آگه.
- سیف، علی اکبر (۱۳۹۵) روان‌شناسی پرورشی نوین، تهران: نشر دوران.
- سیف، علی اکبر (۱۳۸۷) روش‌های یادگیری و مطالعه، تهران: نشر دوران.
- سیف، علی اکبر (۱۳۹۷) روان‌شناسی تربیتی، تهران: دانشگاه پیام نور.
- صفوی، امان‌الله (۱۳۸۹) روش‌ها، فنون و الگوهای تدریس، تهران: سمت.
- قرا ملکی، احد فرامز و سایر (۱۳۹۵) اخلاق حرفه‌ای در مدرسه، تهران: موسسه خیریه آموزشی.
- هرگنهان، بی. آر و متیو اچ. السون (۱۳۷۶) مقدمه‌ای بر نظریه‌های یادگیری، ترجمه علی اکبر سیف، تهران: نشر دوران.
- هولفیش، گوردون و فلیپ ژ. اسمیت (۱۳۸۱) تفکر منطقی روش تعلیم و تربیت، ترجمه علی شریعتمداری، تهران: سمت.
- گودرزی، محمد (۱۳۸۵) چگونگی علاقه‌مندسازی دانش‌آموزان به درس تاریخ معاصر ایران، رشد آموزش تاریخ، شماره ۲۲، بهار.

Keywords: history education, contemporary history of Iran, teaching method, history teachers, education

